

fælde, vil blive saa særdeles stort, og de Valgte ville være udgaaede ved Valg af saa mange forskellige Sogneforstanderskaber, at jeg virkelig anseer det for utænkeligt, at ikke de paa gjældende Huusmand skulle kunne finde Voldgiftsmænd, som med al mulig Interesse ville søge at varetage deres Lary under Sagens Afgjørelse, og opfatte Sagen paa samme Maade, som om der havde været Huusmand i de Sogneforstanderskaber, af hvis Valg Voldgiftsmændene vare valgte. Forsaavidt der er opkastet Spørgsmaal om man burde gjøre Formændene til de samme ved Huusmandshoveriets Afløsning, som ved Afløsningen af Gaardmandshoveriet, da troer jeg, at denne Fremgangsmaade vilde være uanvendelig i alt Fald efter det System, som Udvalget har foreslaaet. Det er klart, at, hvis man vilde holde sig til Udkastets System i den anden Lov om Gaardmandshoveriet, saa vilde man derimod meget let kunne have de samme Formænd; thi de have mindre Districter, men efter Udvalgets Forslag, maa det, troer jeg, virkelig betragtes som ugjorligt; i ethvert Tilfælde vil det være forbundet med Vanskeligheder, jo større Districtet er. Det turde saaledes fortjene megen nøie Overveielse, om man bør gaae ind derpaa eller ikke. Der er blevet fremhævet en Bestemmelse i Forordningen af 27de Mai 1848 og sagt, at der ved havde Huusmandsclassen ikke vundet noget synderligt, men jeg maa tillade mig at bemærke for det Første, at det allerede er en stor Fordeel, at der er to Contracter, thi der ved blive dog de vedkommende Huusmand satte istand til at benytte sig af de puelikkelige Conjunctioner. Paa en Tid, hvor Prisen for Bolig er billig, og Prisen for Arbejdet høi, kan han saaledes vel staae sig ved at renoncere paa det ene af disse Contractsforhold og indtræde i et nyt, saa at jeg troer, at der dog er vundet Afstilligt ved Loven. Iøvrigt skulde det forundre mig, om denne Bestemmelse virkelig skulde blive misbrugt paa den Maade, som er antydet af en æret Rigsdagsmand fra Svendborg Amt (J. N. Hansen), thi det er paa et andet Sted netop af en anden æret Rigsdagsmand netop fra samme Amt, som den ærede Rigsdagsmand her, blevet fremhævet, at Fæste paa

Huse havde vedligeholdt sig i fuldkommen saa almindeligt Brug, efterat Forordningen af 1848 var udkommen, som det havde været, førend den udkom, og at saaledes den Frygt, man havde for, at Fæste skulde blive mindre almindelig benyttet, havde viist sig ikke at være grundet, saa at disse Erfaringer staae i en vis Modsetning til hinanden. Det Punkt, som er blevet fremhævet af en æret Rigsdagsmand, angaaende de i § 2 omhandlede edelige Forfætkringer, skal jeg tillade mig at opsætte at ytre mig over til Behandlingen af de specielle Paragrapher.

H. Sorensen: Statens eller Lovgivningens Hjælp til denne Afløsning, hvorom her er Tale, eller rettere sagt Statens Lovgivning og Befaling dertil er kun at betragte som et Hjælpe middel til, mellem vedkommende Ciere og vedkommende Arbeidspligtige at faae afløst, hvad de uden Statens eller Lovgivningens Hjælp ellers ikke kunde faae afløst. Betragter man det nu fra det Synspunkt, da mener jeg, at efter det foreliggende Udkast er der ikke noksom taget Hensyn hverken til de vedkommende Arbeidspligtiges eller de vedkommende Arbeidsberettigedes frie Valg og til deres egen virkelige Indsigt i deres eget Lary. Jeg mener, at ved Sammensætning af en saadan Hoveri-Afløsningscommission maatte det være den første Tanke, at begge Parter blive fuldstændigere og lige stærkt repræsenterede, at deres Interesser fra begge Sider kunde fremsættes saa fuldstændigen og saa oplysende, som det var muligt, hvilket jo i Virkeligheden er nødvendigt og er det Rette. Dette, mener jeg, kan ikke skee paa den foreslaaede Maade, saa fuldstændigen eller saa retligen, som det vilde skee, hvis der fra begge Sider var frit og ubundet Valg af Medlemmer til en saadan Commission; thi efter Lovforslaget gaae dog alle disse Valg indirecte igennem Statens Befalingsmand som Dyrigheds-Handlinger, de gaae alle ud igennem Autoriteterne og Sogneforstanderskaberne, og dertil blive paa begge Sider baade Ciieren og de hoverigjorende Bønder og Huusmand bundne i deres Valg af Talsmand og Skjønsmænd i deres Sag; thi de kunne ikke vælge dem, som de ansee for deres sande og bedste Talsmand, og derfor mener jeg,